

Creation and Creativity Session 5: Sharing Knowledge and Wisdom

Rabbi Aviva Richman – richman@hadar.org

You favor humanity with perception and teach humankind understanding.

(You have favored us [with the ability] to know Your Torah and taught us to fulfill the statutes of Your will. You made a distinction, YHVH, our God, between sacred and unhallowed, between light and darkness, between Israel and the peoples, between the seventh day and the six work days. Our Father, our King, commence for us the days that approach us, in peace, devoid of all sin, and cleansed of all iniquity, and devoted to the fear of You.)

Grant us knowledge, understanding and intellect from You. Blessed are You, YHVH, Grantor of perception.

**אתה חונן לאדם דעת ומלמד
לאנוש בינה:**

אתה חוננתנו למדע תורתך.
ותלמדנו לעשות חקי רצונך.
ותבדל יהוה אלהינו בין קדש לחל
בין אור לחשך בין ישראל לעמים
בין יום השביעי לששת ימי
המעשה. אבינו מלכנו החל עלינו
הימים הבאים לקראתנו לשלום
חשוכים מכל חטא ומנקים מכל
עון ומדבקים ביראתך: ו...
חננו מאתך דעה בינה והשכל:
ברוך אתה יהוה חונן הדעת:

משלי פרק לא:כו

פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על-לשונה:

Proverbs 31:26

She opens her mouth in wisdom and a teaching of kindness (*torat-hesed*) is on her tongue.

Pahad Yitzhak (R. Yizhak Hutner) Rosh Hashanah, Kuntras HaHesed, Essay 2

א. פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה. וכי יש תורה של חסד ותורה שאינה של חסד אלא תורה ללמדה זו היא תורה של חסד שלא ללמדה זו היא תורה שאינה של חסד (חז"ל). חידוש גדול הננו מוצאים בכאן דהשפעת תורה לתלמידים אין ענינה פעולה הכוללת תורה וחסד כשהן מחוברין, אלא שעצם הדברי תורה המושפעים מקבלים את גוון החסד; שהרי מושג החסד משמש בכאן בתור שם התואר לגוף החפצא דתורה. ובודאי שרבותא גדולה היא, דהרי דבר פשוט הוא דאדם המשמיע ד"ת מתוך הספר לאדם סומא, אין כאן אלא פונדק אחד שנודמנו לתוכו שתי מצוות של תורה וחסד בבת אחת, וברי שאין שום אחת מהן נעשית שם תואר לחבירתה; ואילו תורה הנלמדת לתלמידים לא קרינן בה תורה וחסד אלא שתורה זו תכונתה משתנית ושם לוי יש לה ותורת-חסד היא קרויה.

A. "She opens her mouth with wisdom and *torat-hesed* is on her tongue." (Proverbs 31:26)
Is there such a thing as Torah of *hesed* and Torah that is not of *hesed*? Rather, Torah to teach it - this is Torah of *hesed*, not to teach it - this is Torah that is not of *hesed*. (Sukkah 49b) We find here a great insight, that the overflow of Torah to students isn't an action that involves Torah and *hesed* [as two separate entities] in conjunction. Rather the essence of overflowed words of Torah is that they themselves acquire the character of *hesed*. For behold - the term *hesed* here functions in the role of an adjective for the object *Torah*.
Certainly this is a great insight, because it is clear that if a person vocalizes words of Torah from a book for a person who is blind, that is just like one inn into which two mitvot - Torah and *hesed* - are invited at one instant. Clearly neither one becomes descriptive of the other. Whereas Torah that is taught to students is not called Torah plus *hesed* but the content of this Torah changes and it has its own nomenclature - it is called *Torat-hesed*.

ב. הבטחת ההגנה לאברהם אבינו שנאמרה לו במאמר „אנכי מגן לך” נתפרשה לנו מטעם המהר”ל דלשון מגן בכאן הוא לשון חנם דויצאה חנם מתרגמין מגן. כי מכיון שמדתו של אברהם היא חסד ושכרם של גומלי חסדים הוא שאוכלים הפירות בעולם הזה והם בחנם כי הקרן קיימת לעולם הבא. ובא עוד על הפירוש הזה הוספת דברים „ותבין עוד כי העולם הוא מחסדו של הקב”ה כדכתיב עולם חסד יבנה ועל ידי חסדו יוצאים לפועל התולדות בעולם ומזה תבין כי הדבק במדה הזאת יש לו קרן ויש לו פירות”. וביאור דבריו,

B. The promise of protection to our ancestor *Avraham* that was said to him in the statement “I am protecting - *magen* - you [your reward is exceedingly great]” (Gen. 15:1) was explained to us by the reasoning of the Maharal, that the language *magen* here means “free.” Since *Avraham*’s attribute is *hesed*, and the reward of *hesed*-doers is that they reap the dividends in this world for free while the principle remains for the world to come. He adds to this explanation the words: Understand further, that the world is from the Holy One’s *hesed*, as it is written “The world was built through *Hesed*” (Ps. 89:3). Through God’s *hesed* the products of the world are actualized. From this, understand that one who clings to this attribute has both principle and dividends...

ד. התבוננות עמוקה בדרכו של המהר"ל תעמיד אותנו בקרן אורה כי התכונה הפנימית של מדת החסד בטהרתה העצמית, היא השפעת טובה ותוספת מציאות מבלי חסרון במעין המשפיע. ומה שאנו רואים בכל עניני העולם כי המעניק לאחרים משלו הרי הענקה זו מחסרת את המשפיע היינו משום שכאן באה מדת החסד בהרכבה עם ענין שבחוש ושכגשם, והרכבה זו היא המעכבת לכל תראה פעולת החסד בטהרתה בתור יצירה של תוספת מבלי גרעון. ואשר על כן בהצטרף מדת החסד עם ענין החכמה מתגלה בזה התכונה העיקרית של כח החסד, שלא די שאין הענקת והשפעת חכמה לאחרים גורמת חסרון במשפיע אלא אדרבה השפעה זו מביאה ברכה ותוספת בחכמה שלו. מתלמידי יותר מכולם. ונמצא דאף על פי שיש בידה של מדת החסד להצטרף עם כל ענין שבעולם, דבכל דבר ודבר אפשר להשפיע טובה על הזולת; מ"מ כח היצירה אשר במדת החסד ששרשו הוא כח החסד ביצירת בראשית, "עולם חסד יבנה", אינו מתגלה אלא בשעה שהחסד מזדווג אל החכמה. מפני כך תורה ע"מ ללמד הרי זו תורת חסד, וכמבואר לעיל דאין אנו קוראין בה תורה וחסד אלא שתכונתה של תורה זו משתנית ושם לוי יש לה ותורת חסד היא קרויה, והיינו משום דכתורה כזו מתגלה כח היצירה אשר במדת החסד, וערכי תורה חדשים הולכים ונוצרים במעין המשפיע דוקא ע"י זה שהוא מעניק ומשפיע, מטיב ומתחסד עם הזולת. פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה.

D. Deep meditation on the path of the *Maharal* sets us in the ray of its light, for the inner characteristic of the attribute of *hesed* in its purest form is overflowing goodness and extra contribution to reality without any loss in the source that overflows. What we see in all matters in the world, that when one bestows upon others from one's own possessions, the act of bestowing causes a loss to the giver, that is because the attribute of *hesed* acts in combination with things of the material world, and this combination prevents one from seeing the act of *hesed* in its purest state, in the form of creation that increases without loss. And so therefore, when the attribute of *hesed* joins up with *hochmah*, the essential characteristic of the power of *hesed* is revealed in this - for it isn't just that giving and overflowing wisdom to others doesn't cause a loss in the one who gives, but just the opposite - this overflow brings a blessing and expansion in one's wisdom.

“From my students more than others” (Taanit 7b). We find that even though *hesed* has the ability to join with all matters in the world, for in everything it is possible to share good with another person, nevertheless, the creative power that is in the attribute of *hesed*, whose root is the power of *hesed* in the creation of the world - “Through *hesed* was the world built” - is only revealed in the moment that *hesed* partners with wisdom. Therefore, Torah in order to teach, this is *torat hesed*. As explained above, we don’t call it Torah and *hesed*, but rather the very character of this Torah changes and it acquires an “escorting” word - it is called *Torat Hesed*. That is because in this kind of Torah, the power of creation that is in the attribute of *hesed* is revealed, and “new Torah values” continue to be created in the spring that overflows specifically by way of its giving over and overflowing, doing good and *hesed* with the other. “She opens her mouth with wisdom and *torat hesed* is on her tongue.”

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף מט עמוד ב

ואמר רבי אלעזר: מאי דכתיב פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה וכי יש תורה של חסד ויש תורה שאינה של חסד?
אלא: תורה לשמה - זו היא תורה של חסד, שלא לשמה - זו היא תורה שאינה של חסד.
איכא דאמרי: תורה ללמדה - זו היא תורה של חסד, שלא ללמדה - זו היא תורה שאינה של חסד.

משנה מסכת פאה פרק א משנה א

[א] אלו דברים שאין להם שיעור הפאה והבכורים והראיון ווגמילות חסדים ותלמוד תורה אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום בין אדם לחבירו ותלמוד תורה כנגד כולם:

תלמוד בבלי מסכת תענית דף ז עמוד א

אמר רב נחמן בר יצחק: למה נמשלו דברי תורה כעץ, שנאמר +משלי ג'+ עץ חיים היא למחזיקים בה, לומר לך: מה עץ קטן מדליק את הגדול - אף תלמידי חכמים, קטנים מחדדים את הגדולים. והיינו דאמר רבי חנינא: הרבה למדתי מרבתי ומחבירי יותר מרבתי, ומתלמידי יותר מכולן.

